Obecné informace, instrukce a odkazy pro studenty, kteří píší závěrečnou práci pod mým vedením

Klíčů k úspěchu při tvorbě a obhajobě vysokoškolské kvalifikační práce (dále jen „VŠKP“), tedy bakalářské, nebo magisterské (též „diplomové“) práce je hned několik. Na této dlouhé cestě stojí také celá řada nástrah.

Velmi často se stává, že se někteří studenti dožadují opakovaných osobních či virtuálních sezení, na nichž opakovaně dávám ty samé rady, které ve většině případů nejsou zcela správně následovány a při špatném posudku či zběžném zhodnocení průběžných výsledků, se situace opakuje se stejným výsledkem znovu.

Tento dokument vznikl, aby oběma stranám – jak Vám, studentům, tak mně, vedoucímu – ušetřil mnoho času a pomohl Vám vyvarovat se nejčastějších chyb, které v extrémním případě mohou (a v minulosti několikrát vedly) k neúspěšné obhajobě, či dokonce práci, která na základě posudků nebyla k obhajobě ani doporučena.

Jak na to? Zde je pár obecných rad:

Vyhledávejte zdroje a čtěte

Abyste napsali kvalitní VŠKP, musíte mít takzvaně „načteno“. Čtěte odbornou literaturu z oblasti Vašeho tématu, čtěte ostatní VŠKP jiných autorů jak z naší domovské katedry, tak z jiných a zejména ze zahraničí. Vyhledávejte zejména primární a sekundární zdroje. Při hledání obecných informací je možné využít i terciární zdroje. Čtěte příspěvky ve sbornících, účastněte se konferencí, workshopů a přednášek, které Vám nejen Vaše alma mater nabízí. Čím větší přehled o oblasti, ve které se budete pohybovat, budete mít, tím lépe se Vám bude psát.

Jak a kde hledat kvalitní zdroje?

Klíčový portál pro přístup k elektronickým zdrojům je portál http://ezdroje.upol.cz. Pozor! Abyste z jeho obrovských databází mohli čerpat, musíte do něj přistupovat z interní sítě UP. (U Vás doma to fungovat nebude, v univerzitní knihovně, z kolejí či wi-fi na Vaší či jiné fakultě ano. Zapomeňte na argumentaci, že pokud kýžený zdroj nenaleznete v prvním či druhém odkazu vyhledávače google.com, tak neexistuje. Tento narativ je bohužel velmi častý. Faktem ale je, že kvalitních zdrojů je skutečně mnoho, jen je spousta lidí neumí najít.

Nejen elektronické zdroje, ale zejména ty tištěné (u nichž je daleko menší pravděpodobnost nízké kvality) je možné naleznout v olomouckých knihovnách:

- Knihovna města Olomouce (také nazývána „okresní“) http://www.kmol.cz/
- Vědecká knihovna v Olomouci https://www.vkol.cz/
- Univerzitní knihovna (také nazývána „zbrojnice“) https://www.knihovna.upol.cz/

Co se týká VŠKP z naší, ale i jiných škol, můžete využít veřejně dostupnou databázi Theses.cz https://theses.cz/ .

Internet, neboli word wide web obecně disponuje nepřeberným množstvím informací, literárních zdrojů a pramenů, ale tady je právě ta hrozba. Trend vývoje kvality volně dostupných zdrojů na internetu, je strmě sestupný. Obecné pravidlo říká, že čím víc stoupá kvantita, tím menší je kvalita, a tak je to s informacemi na internetu – čím více informací, tím také více dezinformací.

Kromě psaných zdrojů je možné využít také tzv. prameny, tedy audiovizuální zdroje, videa a podobně. V tomto směru je možné čerpat jak z oficiálně vydaných dokumentů, tak z materiálů dostupných na internetu. Při práci s těmito zdroji je opět potřeba dávat pozor na jejich autenticitu a dodržení citační normy.

Dodržujte správný jazykový styl a všechny formální náležitosti a parametry VŠKP

Dosud jsme se bavili o pojetí a kvalitě samotného obsahu VŠKP. Nejen samotný obsah je důležitý, ale také jeho zpracování, podoba a formální náležitosti. Je to nutné zejména kvůli srozumitelnosti, vyhledávatelnosti, a čím lépe zpracovaná práce je, tím vyšší věrohodností disponuje. Zjednodušeně řečeno, samotný suchý text je obsahem, ale i obal je důležitý. Takovým důležitým obalem jsou zejména:

1. Používejte odborný jazykový styl.

VŠKP není beletrie. Nepatří tam vyprávění, subjektivní hodnocení, citově ani emotivně zabarvené fráze, žargon, nářečí, slang, argot a jakékoliv nespisovné výrazy (ani uvozovky nejsou omluva, pokud se nejedná o přímou řeč, nebo když pro popisovanou skutečnost neexistuje spisovné pojmenování). Používejte tedy spisovnou češtinu, odborné termíny a odborný jazykový styl.

Jak vypadá odborný jazykový styl? K těmto obecným otázkám můžete bez obav zabrousit do obligátní wikipedie: https://cs.wikipedia.org/wiki/Odborn%C3%BD_text Pokud Vám to nestačí, není nic jednoduššího, než se podívat na seznam zdrojů tohoto příspěvku a čerpat z nich – tento princip můžete samozřejmě aplikovat v případě jakýchkoliv dalších zdrojů.

2. Dodržujte citační normu a další formální náležitosti VŠKP stanovené vedením naší fakulty.

Formální podobu a příslušné parametry každé VŠKP na PdF stanovuje příslušná směrnice ve svém nejaktuálnějším znění:
https://www.pdf.upol.cz/fileadmin/userdata/PdF/NORMY_PDF/2017/PdF-B-17_09_Statni_zaverecne_zkousky_na_PdF_UP.pdf.
Tento dokument vzniká v prosinci 2021. Pokud je v době čtení tohoto textu tato směrnice již neplatná a je nahrazena jinou, je Vaší povinností sledovat aktuální nastavení. Toto pravidlo také platí pro jakýkoliv citovaný online text - proto se u internetových zdrojů uvádí datum citování.

3. Pokud máte ve své práci výzkum, musí opět splňovat určitá kritéria.

Výzkum v hudební pedagogice velmi dobře ošetřuje tato publikace autorů Váňové a Skopala: https://www.kosmas.cz/knihy/238315/metodologie-a-logika-vyzkumu-v-hudebni-pedagogice/
Pamatujte, že každý výzkum musí být zejména validní a reliabilní! To jsou dvě základní, zlatá a nepodkročitelná kritéria, která platí pro jakýkoliv výzkum v kterékoliv oblasti.

Hlídejte si vlastní povinnosti!

Každý student je zodpovědný za plnění všech svých studijních povinností. K nim patří i proces výběru tématu a vedoucího své VŠKP. Co se týká procedurálních záležitostí, ty se vzhledem k povaze dnešní doby velmi často mění. Co se týká STAGu a způsobu zadávání a schvalování témat VŠKP, pomohou Vám následující odkazy. Je třeba si ale zase hlídat aktuálnost současných opatření!

- https://files.upol.cz/sites%2Fpub%2FPubNormy%2FA-10-2011-UZ05.pdf
- https://www.pdf.upol.cz/files/userdata/PdF/NORMY_PDF/2023/PdF-B-23_13_Kvalifikacni_prace_na_PdF_UP.pdf

Používání generativních modelů AI

Použití tzv. umělé inteligence a hojně rozšířených chatbotů není zakázáno, ale opět podléhá určitým pravidlům, doporučením i zákazům. Není přípustné používat vygenerovaný text a vydávat ho za svůj vlastní. Používejte chatboty zejména k vyhledávání a třídění dat, jako svého osobního asistenta. V současné době se připravuje podrobná směrnice, zatím se řídíme tímto doporučením: https://www.upol.cz/nc/zpravy/zprava/clanek/univerzita-pripravila-doporuceni-k-vyuzivani-generativnich-modelu-ai/

Na závěr ještě několik obecných upozornění

Na závěr jedno důrazné varování: Co se týká plagiátorství, v případě záměrného „copy - paste“, bez napomenutí a možnosti opravy podávám rovnou podnět k disciplinární komisi, v případě nepřímého či nechtěného plagiátorství až po napomenutí.

Co je povinností vedoucího práce:

- nasměrovat, upozornit, zkontrolovat, poradit (nikoliv ale opakovaně na stejnou věc)
- přečíst si práci, vypracovat a vložit zavčas posudky
- být pokud možno co nejvíce objektivní

Co je povinností autora práce (Vás):

- napsat svou práci zcela sami (dokonce je to třeba čestně prohlásit na samém úvodu)
- hlídat si termíny odevzdávání a obhajoby, hlídat si posudky, formální náležitosti

Co není povinností vedoucího práce:

- kontrolovat celý text nesčetněkrát
- upozorňovat neustále do kola na téže chyby a všechny je po jednom identifikovávat a označovat
- upozorňovat na termíny, náležitosti a ostatní povinnosti studenta

Na závěr přikládám ještě jeden inspirativní odkaz, který Vám může pomoct nasměrovat se na správnou cestu:
https://www.pdf.upol.cz/fileadmin/userdata/PdF/katedry/kps/Jak_psat_zaverecnou_praci_Pugnerova_final__1___1_.pdf

V Olomouci, 16.12.2021, aktualizováno 5.4. 2026, Filip T. Krejčí